

Δελτίο Ανταγωνιστικότητας

Τεύχος 37 Φεβρουάριος 2006

Κλειδί για την αύξηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ενεργού δυναμικού της ΕΕ
Επιτακτική η βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα

Η σημασία της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη

Σύμφωνα με το Κέντρο Μελετών των Ευρωπαϊκών Πολιτικών (CEPS):

- Υπάρχει σημαντική έλλειψη προόδου στα θέματα της Λισαβόνας και αδυναμία της ΕΕ να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ
- Η μικρή βελτίωση που παρουσίασε η απασχόληση κατά την περίοδο 1999 — 2004 οφείλεται κυρίως στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού
- Παρόλα αυτά το ανθρώπινο δυναμικό με χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων παραμένει υψηλό: αποτελεί το 35,6% του ενεργού πληθυσμού
- Αν το ανθρώπινο δυναμικό της ΕΕ είχε το ίδιο επίπεδο δεξιοτήτων με αυτό των ΗΠΑ, ο στόχος της Λισαβόνας για την απασχόληση θα μπορούσε να επιτευχθεί ακόμα και χωρίς σημαντικές αλλαγές στις αγορές εργασίας

Το παρόν δελτίο παρουσιάζει τα αποτελέσματα μελέτης του Κέντρου Μελετών Ευρωπαϊκής Πολιτικής CEPS (Centre for European Policy Studies) για το ρόλο της εκπαίδευσης στην απασχόληση και την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας. Σύμφωνα με αυτήν η αύξηση των επιπέδων των δεξιοτήτων του ενεργού δυναμικού της Ε.Ε. είναι το κλειδί για την αύξηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας της Ε.Ε. Η μελέτη καταδεικνύει την έλλειψη προόδου στα θέματα της Λισαβόνας και την αδυναμία της ΕΕ να ανταγωνιστεί τις

ΗΠΑ. Είναι ξεκάθαρο, συμπεραίνει, ότι η ΕΕ δεν θα μπορέσει να επιτύχει το στόχο της Λισαβόνας και να γίνει η πιο ανταγωνιστική οικονομία μέχρι το 2010. Ειδικότερα στο βασικό θέμα της παραγωγικότητας, οι επιδόσεις των χωρών της ΕΕ μειώθηκαν ακόμα περισσότερο συγκριτικά με αυτές των ΗΠΑ. Η απασχόληση έχει παρουσιάσει μικρή πρόοδο 2 ποσοστιαίων μονάδων, πλησιάζοντας περισσότερο τον στόχο που έθεσε η Λισαβόνα δηλ. η απασχόληση στην ΕΕ να φτάσει το 70% μέχρι το 2010.

Ως κεντρικό συμπέρασμα επισημαίνεται ότι η μεγαλύτερη επένδυση στην εκπαίδευση είναι το κλειδί για την επίτευξη του στόχου της Λισαβόνας σχετικά με την απασχόληση. Η μεγαλύτερη επένδυση στην εκπαίδευση είναι ακόμα πιο σημαντική για την Ελλάδα, καθώς το ποσοστό απασχόλησης είναι πολύ χαμηλότερο από εκείνο του στόχου της Λισαβόνας και επιπλέον διαπιστώνεται συνεχώς ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ποσοστό απασχόλησης και επίπεδο δεξιοτήτων

Περιεχόμενα:

- 1 Η σημασία της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη
- 1 Ποσοστό απασχόλησης και επίπεδο δεξιοτήτων
- 2 Πρόσδος από τη Λισαβόνα και μετά
- 2 Εκπαίδευση και E&A
- 3 Υπάρχει βελτίωση στην Ευρώπη;
- 3 Ποιες δεξιότητες ζητούν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα
- 4 Προτεραιότητες για την Ελλάδα

Σύμφωνα με το CEPS, ο στόχος της Λισαβόνας για το επίπεδο απασχόλησης επιλέχθηκε με κριτήριο τη σύγκλιση με εκείνο των ΗΠΑ. Το ποσοστό συμμετοχής στο ανθρώπινο δυναμικό, τόσο στην ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ, είναι χαμηλότερο στα τμήματα του πληθυσμού με εκπαίδευση επιπέδου γυμνασίου ή χαμηλότερη. Στην ΕΕ τα άτομα με εκπαίδευση αυτού του επιπέδου αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα τρίτο του πληθυσμού (35,6%) έναντι περι-

Πίνακας 1: Εκπαίδευση και απασχόληση (2004)

	Ποσοστό πληθυσμού		Ποσοστό απασχόλησης	
	ΕΕ-15	ΗΠΑ	ΕΕ-15	ΗΠΑ
Γυμνασίου ή χαμηλότερη	35,6	21,3	49,2	43,0
Λυκείου	43,8	52,3	70,1	71,1
Τριτοβάθμια	20,6	26,5	82,5	82,9

Πηγή: Employment and Competitiveness — The key role of education, CEPS Policy Brief, No. 93 February 2006

που ενός πέμπτου (21,3%) στις ΗΠΑ. Αυτός είναι ο κυριότερος λόγος που το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ είναι χαμηλότερο έναντι των ΗΠΑ.

Η Ευρώπη χρειάζεται να ανεβάσει το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού της.

Πρόοδος από τη Λισαβόνα και μετά

Δεδομένων των διαφορετικών ποσοστών απασχόλησης σε διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων, σύμφωνα με το CEPS, είναι προφανές ότι η πρόοδος στα ποσοστά απασχόλησης θα εξαρτηθεί όχι μόνο από τις μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας, αλλά και από τις αλλαγές στη σύνθεση του ανθρώπινου δυναμικού με κριτήριο το επίπεδο δεξιοτήτων του.

Το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ-15 αυξήθηκε από 62% σε 64,5% κατά την περίοδο 1999 — 2004. Όμως, το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού με χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης μειώθηκε κατά 0,4%.

Διαπιστώνεται έτσι ότι η μικρή βελτίωση που παρουσίασε η απασχόληση από την εφαρμο-

Πίνακας 2: Αλλαγές στην εκπαίδευση και την απασχόληση (ΕΕ-15)

	Ποσοστό πληθυσμού			Ποσοστό απασχόλησης		
	1999	2004	Μεταβολή	1999	2004	Μεταβολή
Γυμνασίου ή χαμηλότερη	39,4	35,6	-3,8	49,6	49,2	-0,4
Λυκείου	42,3	43,8	+1,5	69,0	70,1	+1,1
Τριτοβάθμια	18,3	20,6	+2,3	81,8	82,5	+0,7
Σύνολο	-	-	-	62,0	64,5	+2,5

Πηγή: Employment and Competitiveness — The key role of education, CEPS Policy Brief, No. 93 February 2006

γή της στρατηγικής της Λισαβόνας οφείλεται σε μία διαδικασία συνεχούς αλλαγής στο επίπεδο δεξιοτήτων των εργαζομένων.

Όπου το επίπεδο των δεξιοτήτων είναι χαμηλό, το ποσοστό της απασχόλησης πέφτει, ενώ αντίθετα όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης, αυξάνεται η απασχόληση.

Αυτό δείχνει ότι οι μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν στην αγορά εργασίας στις χώρες της Ε.Ε. δεν μπόρεσαν να επηρεάσουν την απασχόληση όσο θα την επηρέαζε η βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης.

Η επένδυση στην εκπαίδευση είναι το κλειδί για την επίτευξη του στόχου της Λισαβόνας σχετικά με την απασχόληση

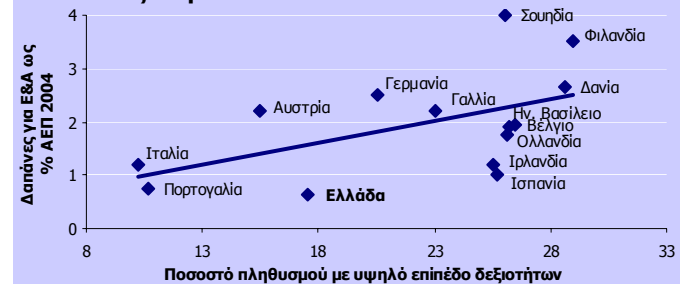
Εκπαίδευση και Ε&Α

Υπάρχει ισχυρή συσχέτιση στις δαπάνες για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ και στο ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Δεδομένου ότι τα συστατικά στοιχεία των δαπανών για Ε&Α διαφέρουν από χώρα σε χώρα, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι μερικές χώρες παρουσιάζουν αισθητά μεγαλύτερη (ή μικρότερη) τάση να δαπανούν για Ε&Α από άλλες χώρες με παρόμοια επίπεδα εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά η συσχέτιση είναι εμφανής.

Επιπλέον, η τάση στο διάγραμμα δείχνει ότι μια αύξηση κατά 10 μονάδες στο ποσοστό των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση συνοδεύεται με αύξηση

Διάγραμμα 1: Σχέση δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη με το ποσοστό πληθυσμού με υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων

Πηγή: Employment and Competitiveness — The key role of education, CEPS Policy Brief, No. 93 February 2006

του ποσοστού των δαπανών για Ε&Α στο ΑΕΠ κατά μια εκατοστιαία μονάδα.

Έτσι, ο στόχος του 3% του ΑΕΠ για Ε&Α κατά μέσο όρο για την ΕΕ είναι πιθανό να επιτευχθεί μόνο όταν περίπου το

30% του ανθρώπινου δυναμικού έχει τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό όμως, σύμφωνα με το Κέντρο Μελετών των Ευρωπαϊκών Πολιτικών, θα χρειαστεί περισσότερο από μια γενιά για να επιτευχθεί.

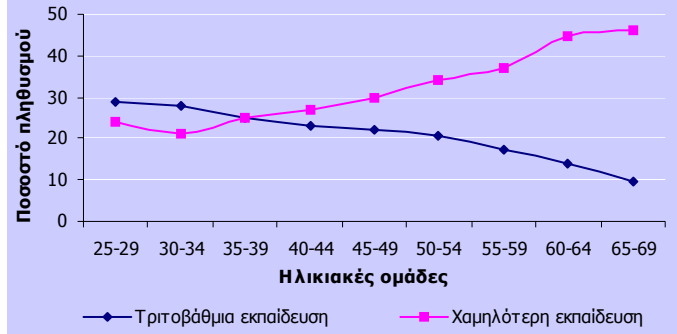

Υπάρχει βελτίωση στην Ευρώπη;

Το επίπεδο εκπαίδευσης των νέων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας είναι υψηλότερο από εκείνο των μεγαλύτερων. Αυτό δείχνει μια τάση βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Το 30% των νέων έχει πλέον τριτοβάθμια εκπαίδευση γεγονός που δείχνει ότι ο μέσος όρος μακροχρόνια θα τείνει προς αυτό το επίπεδο. Το πιθανό όμως είναι ότι θα το φτάσει μετά από δύο γενιές.

Διάγραμμα 2: Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά ηλικιακή ομάδα στην Ευρώπη

Πηγή: Employment and Competitiveness — The key role of education, CEPS Policy Brief, No. 93 February 2006

Ποιες δεξιότητες ζητούν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την έρευνα του ΣΕΒ για τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε ειδικότητες αιχμής κατά την τριετία 2005 — 2007, η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων στην Ελλάδα θεωρεί πολύ σημαντικό τα στελέχη τους να έχουν:

- ⇒ καλές βασικές γνώσεις του αντικειμένου τους,
- ⇒ ικανότητα ανανέωσης των γνώσεων τους, για να μπορούν να ανταποκρίνονται

στις αλλαγές που συντελούνται στην τεχνολογία και στη οργάνωση της παραγωγής.

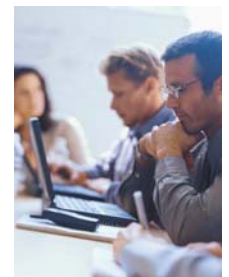
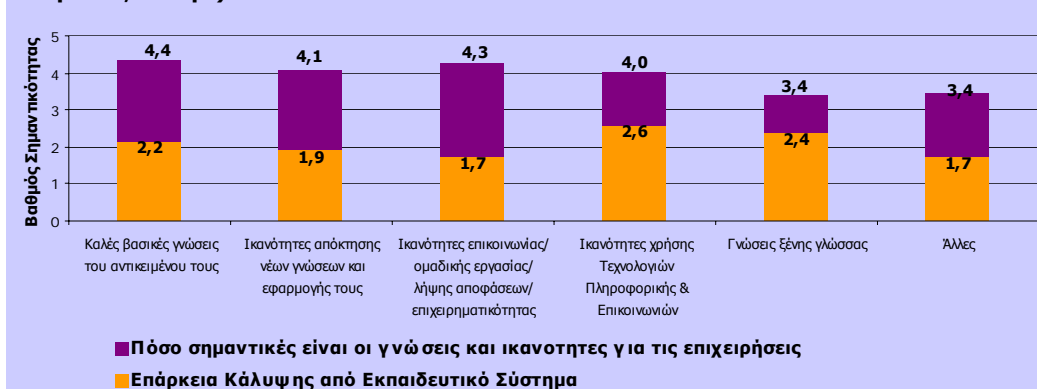
- ⇒ ικανότητες επικοινωνίας, ομαδικής εργασίας, λήψης αποφάσεων και επιχειρηματικότητας
- ⇒ ικανότητες χρήσης και αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών
- ⇒ πολύ καλό χειρισμό ξένων γλωσσών

Επίσης, άλλες γνώσεις/ ικανότητες που οι επιχειρήσεις επιθυμούν να έχουν ή να αποκτήσουν τα στελέχη τους είναι κυρίως η ικανότητα ηγεσίας — διοίκησης και η προσαρμοστικότητα.

Όμως, οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν εξοπλίζει επαρκώς τα νέα στελέχη με τις ικανότητες και τις γνώσεις που ζητούν.

Η αύξηση της επένδυσης στην ανώτερη εκπαίδευση είναι προϋπόθεση για την αύξηση της επένδυσης στην E&A

Διάγραμμα 3: Βασικές γνώσεις-ικανότητες νέων στελεχών: Πόσο σημαντικές είναι και πόσο καλύπτονται από το εκπαιδευτικό σύστημα κατά την εκτίμηση των επιχειρήσεων (Βαθμολογία στην κλίμακα 5=πολύ, 3=αρκετά, 1=λίγο)

Προτεραιότητες για την Ελλάδα

Από την έρευνα του ΣΕΒ για τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε ειδικότητες αιχμής προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις έχουν ανάγκη να εκπαιδεύουν συνεχώς τους εργαζομένους τους για την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητά τους σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Παρά τις διαδικαστικές, χρηματοδοτικές και γραφειοκρατικές δυσκολίες, πολλές επιχειρήσεις σχεδιάζουν να εκπαιδεύσουν στελέχη τους. Αυτή είναι μία υγιής και αισιόδοξη τάση. Χρειάζεται να διευκολυνθεί και να ενισχυθεί.

Μία αποφασιστική πολιτική με φοροαπαλλαγές, αφενός για τις επιχειρήσεις, αφετέρου ατομικά για τους εργαζομένους, μέτρο που εφαρμόζεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, θα μπορούσε να παρέχει κίνητρα για επένδυση στη δια βίου μάθηση.

Επίσης η άρση γραφειοκρατικών περιορισμών που εμποδίζουν την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης εργαζομένων στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (Ε.Π. Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση, ΛΑΕΚ, αποτελεσματική λειτουργία ΕΣΣΕΕΚΑ) θα

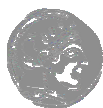
διευκόλυναν σημαντικά τις επιχειρήσεις να καλύψουν τις ανάγκες τους. Παράλληλα, οι σύγχρονες επιχειρήσεις αναζητούν ένα αναβαθμισμένο ανθρώπινο δυναμικό με ευρύτερες ικανότητες. Ζητούν από το προσωπικό τους, εκτός από τις βασικές γνώσεις του αντικείμενου τους, ικανότητες κοινωνικές και προσωπικές, δηλαδή επικοινωνίας, ομαδικής εργασίας, επιχειρηματικότητας, απόκτησης νέων γνώσεων, χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, τις οποίες όμως το εκπαιδευτικό σύστημα δεν παρέχει επαρκώς.

Για να επιτευχθεί η αντιστοίχιση αναγκών των επιχειρήσεων με την παρεχόμενη εκπαίδευση χρειάζεται άμεση αναθεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος και του συστήματος κατάρτισης και η προσαρμογή τους στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.

Σημαντικές αλλαγές που προτείνονται προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

⇒ να αναβαθμιστεί η ποιότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

- ⇒ να καλλιεργηθεί η σφαιρική γνώση και κριτική ικανότητα στην προ-τριτοβάθμια εκπαίδευση
- ⇒ τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης να προσανατολίστούν στις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας της γνώσης ενσωματώνοντας μηχανισμούς της αγοράς που θα εξασφαλίζουν τη συνεχή τους προσαρμογή στις ανάγκες αυτές
- ⇒ να εισαχθούν στοιχεία ευελιξίας, με αυτονομία λειτουργίας σε επίπεδο εκπαιδευτικού ιδρύματος (όπως π.χ το παράδειγμα της τριτοβάθμιας μεταρρύθμισης της Αυστρίας) και με παροχή σπονδυλωτών προγραμμάτων σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των εκπαιδευόμενων
- ⇒ το εκπαιδευτικό σύστημα να στοχεύει στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων με βάθος γνώσης του αντικείμενου τους και με ευρύτερες δεξιότητες και ικανότητες

ΣΕΒ

Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών
Ξενοφώντος 5
105 57 Αθήνα

Τηλ: 210 32 37 325 — 9,
211 5006.000
Φαξ: 210 32 22 929

www.fgi.org.gr

Αναζητήστε το παρόν δελτίο σε ηλεκτρονική μορφή
στη διεύθυνση www.fgi.org.gr